
WSCHODNI ROCZNIK HUMANISTYCZNY
TOM XXII (2025), №4
s. 275-294
doi: 10.36121/elecka.22.2025.4.275

Ewa Lecka
ORCID: 0000-0002-6247-1444
(Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

Marta Slávik
ORCID: 0000-0001-7341-8844
(Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

Aktywność cyfrowa społeczeństwa polskiego w świetle statystyki publicznej

Streszczenie: Gwałtowny rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych na przełomie XX i XXI wieku spowodował głębokie przemiany społeczne, które radykalnie zmieniły sposób funkcjonowania społeczeństwa. Celem artykułu jest charakterystyka poziomu aktywności cyfrowej społeczeństwa polskiego, a także przemian jakim podlegał on na przestrzeni ostatnich kilku lat. Badania przeprowadzono w oparciu o metodę *desk research*, tj. analizę najnowszych publikacji naukowych oraz danych Głównego Urzędu Statystycznego i Europejskiego Urzędu Statystycznego. W rezultacie oceniono, że poziom aktywności cyfrowej społeczeństwa polskiego jest ogólnie wysoki i zazwyczaj nie odbiega zasadniczo od wyników pozostałych krajów Wspólnoty, choć widoczne różnice występują w porównaniu z krajami wysoko rozwiniętymi cyfrowo jak np.: Holandia, Luksemburg czy Dania.

Słowa kluczowe: aktywność cyfrowa, technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), społeczeństwo informacyjne, umiejętności cyfrowe, wykluczenie cyfrowe.

Digital Activity of Polish Society Based on Public Statistics

Annotation: The rapid development of information and communication technologies at the turn of the 21st century has led to profound social transformations that have radically altered the way society functions. This article aims to characterize the level of digital activity of the Polish society and the changes it has undergone in recent years. The research was conducted using desk research, i.e., analyzing the latest scientific publications and data from the Central Statistical Office and the Eurostat. As a result, the level of digital activity in Polish society was assessed as generally high and generally no significantly different from other EU countries, although noticeable gaps remain compared to highly digitally developed countries such as the Netherlands, Luxembourg, and Denmark.

Keywords: digital activity, Information and Communication Technologies (ICT), information society, digital skills, digital exclusion.

Wstęp

Gwałtowny rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych (*Information and Communication Technologies*, ICT) na przełomie XX i XXI wieku spowodował głębokie przemiany społeczne, które radykalnie zmieniły sposób funkcjonowania zbiorowości ludzkich, szczególnie w obszarze pozyskiwania i przetwarzania informacji¹. W XXI wieku nieodłączną sferą życia i aktywności człowieka stał się Internet, dlatego wiek ten, w porównaniu z poprzednimi, wyróżnia się nieustannym przenikaniem dwóch światów – realnego i wirtualnego². Zdaniem Aleksandra Kobylarka związki pomiędzy tymi światami są nierozzerwalne, co we współczesnym społeczeństwie skutkuje tym, że „wyłączenie z kultury cyfrowej oznacza wyłączenie z kultury w ogóle”³. Co za tym idzie, życie bez nowych technologii, z perspektywy przeciętnego obywatela, jest czymś niewyobrażalnym⁴, a posługiwanie się nimi stało się warunkiem *sine qua non* pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym czy kulturalnym. Nawet w przypadku, gdy technologie cyfrowe są nieobecne w życiu pewnych jednostek, to i tak w bardzo silny sposób wpływają one na świat, który je otacza, ponieważ w coraz większym stopniu stanowią integralną część społeczeństwa⁵. Dotyczy to zarówno sfery technologicznej, ekonomicznej, ale także i społecznej. W rezultacie tych zmian otaczająca nas rzeczywistość społeczna przekształca się w nowoczesną formę zwaną społeczeństwem informacyjnym (*information society*, SI)⁶. Kluczową rolę w tym procesie odegrało „pojawienie się Internetu i niesionych przez niego możliwości, jak również nowoczesne, innowacyjne i wielofunkcyjne urządzenia oraz sieci teleinformatyczne”⁷, które służyły do wytwarzania, standaryzacji i rozwoju technik łączności oraz przetwarzania informacji⁸.

W literaturze przedmiotu termin „społeczeństwo informacyjne” bywa różnorodnie ujmowany – „można wymienić wiele typów jego definicji wynikających z odmiennych kryteriów jego identyfikacji: technicznych, ekonomicznych, zawodowych,

¹ R. Solecki, *Aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni. Profilaktyka patologicznego używania internetu*, Oficyna Wydawnicza Von Velke, Warszawa-Milanówek 2017, s. 7.

² M. Wasylewicz, *Aktywność internetowa a poczucie alienacji młodzieży ery mediów*, „Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej” 2018, nr 23, s. 161.

³ Cyt. za: R. Solecki, *Aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni...*, s. 21.

⁴ Tamże, s. 8.

⁵ A. Tarkowski, A. Mierzecka, J. Jasiewicz, M. Filiciak, M. Kisilowska, A. Klimczuk, E. Bojanowska, *Polska równych szans. Taksonomia funkcjonalnych kompetencji cyfrowych oraz metodologia pomiaru poziomu funkcjonalnych kompetencji cyfrowych osób z pokolenia 50+*, Stowarzyszenie „Miasta w Internecie” 2015, s. 5.

⁶ Pojęcie „społeczeństwo informacyjne” zrodziło się w latach 70. XX stulecia. Za jego autora powszechnie uważa się Tadao Umehao, chociaż terminem tym posługiwał się także Yoneji Masuda. W Stanach Zjednoczonych analizą tego pojęcia zajmowali się Marc U. Porat i Fritz Machlup, natomiast w Europie rozpozyczył je Martin Bangemann. Zob. szerzej: R. Solecki, *Aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni...*, s. 13.

⁷ P. Gutowski, *Podstawowe cechy, funkcje i determinanty kreujące społeczeństwo informacyjne w nowoczesnej gospodarce*, „Ekonomiczne Problemy Usług” 2009, nr 46, s. 93.

⁸ M. Kowalska, *Rozwój społeczeństwa informacyjnego na przestrzeni dziejów*, „Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego” 2016, r. 10 (część 3), s. 179.

przestrzennych, kulturowych”⁹. Często przedstawiane jest jako „system społeczny, którego sposób funkcjonowania został radykalnie zmieniony przez nowe technologie informacyjne i komunikacyjne”¹⁰. W większości ujęć jednak rozumiane jest „jako takie, którego najważniejszą cechą jest produkcja, gromadzenie i obieg informacji – co jest uznawane za niezbędny warunek jego funkcjonowania. Dla jego członków komputer, Internet i wszelkie techniki cyfrowe stają się jednym z najważniejszych aspektów życia i pracy”¹¹. Kompaktowe podsumowanie rozważań nad bogactwem ujęć i definicji społeczeństwa informacyjnego zawarły w swoim artykule Aleksandra Skrabacz i Monika Lewińska-Krzak, które za najważniejszą cechę procesu powstawania społeczeństwa informacyjnego uznały „niezwykle szybki (wręcz gwałtowny) i wszechstronny rozwój technologiczny, który wywołał liczne konsekwencje społeczne, ekonomiczne i gospodarcze, takie jak np.:

- zniesienie barier pomiędzy twórcami i rynkiem;
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, robotów, automatyzacji, sztucznej inteligencji;
- nagłe pojawienie się i wciąż rosnący popyt na urządzenia cyfrowe oraz infrastrukturę sieciową;
- podwyższenie standardów jakości i długości życia;
- połączenie i przenikanie się wielu branż i dziedzin życia, poprzez połączenia sieciowe (np. Internet rzeczy);
- potrzebę, a wręcz konieczność, przekwalifikowania się pracowników wielu sektorów gospodarki;
- imperatyw „uczenia się przez całe życie” (ang. *lifelong learning*) ze względu na wciąż rozwijające się programy, systemy i aplikacje cyfrowe, i wiele innych”¹².

Dokonując charakterystyki społeczeństwa informacyjnego i wymieniając przykładowe zalety wykorzystania technologii cyfrowych i Internetu, nie można pominąć faktu, że jego użytkowanie niesie za sobą także różnego rodzaju zagrożenia¹³. Z jednej strony dostęp do Internetu oznacza dzisiaj nieocenione ułatwienie w naszym codziennym życiu, z drugiej zaś brak dostępu do niego skutkuje wykluczeniem cyfrowym (*digital exclusion*)¹⁴, stanowiącym nowy rodzaj wykluczenia społecznego XXI wieku¹⁵. Wykluczenie cyfrowe oddziałuje na wiele dziedzin życia, w konsekwencji prowadząc m.in.

⁹ J. Nowak, *Aktywność obywateli online. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011, s. 62.

¹⁰ L. Porębski, *Elektroniczne oblicze polityki. Demokracja, państwo, instytucje polityczne w okresie rewolucji informacyjnej*, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne AGH, Kraków 2004, s. 13.

¹¹ M. Golka, *Czym jest społeczeństwo informacyjne?*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 2005, nr 4, s. 254.

¹² A. Skrabacz, M. Lewińska-Krzak, *Wpływ rewolucji cyfrowej na rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz społeczną wartość informacji*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2022, t. 50, nr 1, s. 134.

¹³ A. Wójciak, *Aktywność w Sieci i uzależnienie od internetu u osób w okresie późniejszej dorosłości – przegląd badań*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Psychologica” 2020, t. 13, s. 123.

¹⁴ M. Czarnańska, H. Kelm, W. Koczur, *Wykluczenie cyfrowe seniorów w zakresie korzystania z usług społecznych w Polsce w dobie demograficznego starzenia się ludności*, „Optimum. Economic Studies” 2023, nr 1 (111), s. 91.

¹⁵ M. Szewczyk-Jarocka, *Wykluczenie cyfrowe jako nawiązanie do koncepcji wykluczenia społecznego*, [w:] *Gospodarka cyfrowa w Polsce. Stan obecny, perspektywy rozwoju i zagrożenia*, red. nauk. P. Kaczmarczyk, Płock 2022, s. 110.

do wykluczenia finansowego, które z kolei może stać się przyczyną wykluczenia społecznego¹⁶. W rezultacie pomiędzy „osobami, które mają dostęp do nowych technologii i efektywnie z nich korzystają, a osobami pozbawionymi takich możliwości” powstaje przepaść, określana mianem przepaści cyfrowej (*digital divide*)¹⁷. Odzwierciedla ona różnice w dostępie i korzystaniu z komputerów i Internetu pomiędzy „osobami o różnym statusie społeczno-ekonomicznym (wykształceniu, dochodach, zawodzie), będących na rozmaitych etapach życia, między mężczyznami i kobietami, a także poszczególnymi regionami”¹⁸. Należy jednak podkreślić, w oparciu o wyniki prowadzonych w tym zakresie badań, że upowszechnianie dostępu do Internetu stanowi bazę do niwelacji wykluczenia, nie jest natomiast jego gwarantem¹⁹.

W bogatej literaturze przedmiotu wiele uwagi autorzy poświęcają także funkcjom, jakie w życiu współczesnego człowieka pełni Internet i nowoczesne technologie. Jedną z częściej cytowanych typologii jest propozycja Ewy Chuchro, która wyróżnia:

- funkcję informacyjną – związaną z łatwym dostępem do różnego rodzaju treści;
- funkcję kształcącą – wynikającą z wielu możliwości, za pomocą których można uzyskać wiedzę z różnych dziedzin;
- funkcję stymulującą – polegającą przede wszystkim na rozbudzeniu różnorodnych zainteresowań, a jednocześnie na wzmocnieniu motywacji;
- funkcję interpersonalną – związaną z zaspokajaniem potrzeby kontaktów międzyludzkich;
- funkcję ludyczną – polegającą na dostarczaniu różnego rodzaju rozrywek;
- funkcję wychowawczą²⁰.

Analizując obserwowany na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat proces dynamicznego rozwoju Internetu i ICT, w coraz większym stopniu przekształcający funkcjonowanie społeczeństwa, nie sposób nie wspomnieć o roli i wpływie pandemii COVID-19 na ten proces. W opracowaniach poświęconych tej problematyce, częste są opinie, że czas pandemii wymusił cyfryzację wielu różnych obszarów życia ludzi, w tym nauki, pracy czy kontaktów z rodziną, przyjaciółmi i znajomymi. Tym samym rok 2020 przyniósł istotny wzrost znaczenia Internetu wśród członków społeczeństwa²¹. Co więcej, kryzys pandemiczny „istotnie przyspieszył rozwój umiejętności cyfrowych Polaków, szczególnie w tych grupach społecznych, które dotąd opierały się wpływowi nowoczes-

---

¹⁶ Dużo uwagi związkowi przyczynowo-skutkowym pomiędzy wykluczeniem społecznym, cyfrowym a finansowym poświęca w swoich pracach Mateusz Folwarski, Zob. szerzej: M. Folwarski, *Innowacje cyfrowe w bankowości a włączenie cyfrowe i finansowe społeczeństwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2021, s. 124.

¹⁷ Zob. szerzej: E. Leszczyńska, *Polacy w Sieci. Analiza przemian użytkowania Internetu*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2019, s. 38-42, 45-51.

¹⁸ M. Czarnecka i in., *Wykluczenie cyfrowe seniorów...*, s. 92.

¹⁹ S. Czetwertyński, A. Mroczek-Czetwertyńska, *Wykluczenie cyfrowe w społeczeństwie informacyjnym*, „Nauki Społeczne” 2012, nr 1(5), s. 126.

²⁰ Za: A. Pazderska, *Internetowa aktywność młodych dorosłych – raport z badań empirycznych*, „Świat Idei i Polityki” 2021, t. 20, nr 1, s. 129.

²¹ Zob. szerzej: U. Grzega, *Dostępność i wykorzystanie internetu w czasie pandemii w Polsce i UE*, [w:] *Zdrowie i style życia: ekonomiczne, społeczne i zdrowotne skutki pandemii*, red. W. Nowak, K. Szalonna, Wrocław 2021, s. 356.

nych środków łączności”²². Nieustanny rozwój nowych technologii, a także dostępność pewnych towarów i usług już tylko w formie online, wymusiły na użytkownikach ciągle podnoszenie kompetencji, określanych mianem cyfrowych (*digital competences*)²³. Zdaniem Tomasza Drabowicza „wysztalcenie, posiadane kompetencje i kwalifikacje oraz umiejętność posługiwania się nowymi technologiami stały się ważnymi czynnikami przy określaniu szans danej jednostki lub grupy na rynku pracy”, wpływając w bezpośredni sposób na ich miejsce w strukturze społecznej²⁴.

W rezultacie omówionych wyżej czynników, korzystanie z Internetu i jego zasobów stało się powszechne wśród polskiego społeczeństwa, generując wysoką aktywność w tym zakresie szczególnie wśród dzieci i młodzieży²⁵. W literaturze przedmiotu ten rodzaj aktywności nazywany jest wymiennie: aktywnością cyfrową, aktywnością internetową, aktywnym korzystaniem z Internetu, czy po prostu obecnością w Sieci²⁶. W dalszej części artykułu stosowane będzie pojęcie aktywności cyfrowej (*digital activity*)²⁷, ujmowanej jako czynnik różnicujący grupy społeczne, funkcjonujące w ramach społeczeństwa informacyjnego²⁸. Przedmiotowe badania naukowe potwierdzają na przykład, że „zależność od Internetu i jego pozycja jako podstawy naszych interakcji ze światem są przyjmowane przez każde pokolenie w inny sposób”²⁹. Oznacza to, że najmniej problemów mają w tym obszarze młodzi użytkownicy, w przeciwieństwie do osób starszych, które wykazują zróżnicowane postawy wobec wprowadzania nowoczesnych rozwiązań: część z nich optuje za tradycyjnymi metodami, inni korzystają z technologicznych nowinek w umiarkowanym zakresie, trzecią kategorię stanowią ci, dla których Internet stał się nieodłącznym elementem ich funkcjonowania³⁰.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat prowadzonych jest coraz więcej badań naukowych nad aktywnością cyfrową. Stanowi ona obecnie jeden z obszarów tematycznych tzw. statystyki społeczeństwa informacyjnego. Statystyka ta jest z kolei częścią Europejskiego Systemu Statystycznego, w ramach którego od 2021 r. badania wykorzystania ICT prowadzone są we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Na podstawie rozporządzenia

²² A. Skrabacz, M. Lewińska-Krzak, *Wpływ rewolucji cyfrowej...*, s. 127.

²³ E. K. Czackowska, *Seniorzy jako użytkownicy nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych*, 2023, s. 2.

²⁴ T. Drabowicz, *Nierówności cyfrowe a starość. Przypadek Polski na tle innych krajów Unii Europejskiej*, [w:] *Starość i starzenie się jako doświadczenie jednostek i zbiorowości ludzkich*, red. J. T. Kowaleski, P. Szukalski, Zakład Demografii Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006, s. 325.

²⁵ Sytuacja ta stwarzała szansę dla rozwoju członków społeczeństwa, jednocześnie stając się źródłem wielu zagrożeń, zwłaszcza dla najmłodszych użytkowników. Zob. szerzej: B. Komorowska, *Aktywność internetowa dzieci i młodzieży – wskazania dla praktyki pedagogicznej*, „Edukacja-Technika-Informatyka” 2015, nr 4, s. 117.

²⁶ Zob. szerzej: P. Arak, A. Ivanov, M. Peleah, A. Płoszaj, K. Rakocy, J. Rok, K. Wyszukowski, *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012, s. 51, 153-154, 163.

²⁷ Do najczęstszych aktywności i sposobów wykorzystania Internetu należą: komunikacja, rozrywka, czytelnictwo, zainteresowania, handel, praca, zdobywanie informacji, twórczość własna, spędzanie czasu wolnego. Zob. szerzej: R. Solecki, *Aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni...*, s. 32.

²⁸ M. Kęsy, *Społeczeństwo informacyjne w rozwoju cywilizacyjnym ludzkości*, „Dydaktyka Informatyki” 2011, nr 6, s. 76.

²⁹ J. Sikorska, *Aktywność cyfrowa seniorów i jej znaczenie dla partycypacji osób starszych w życiu online na platformach społecznościowych*, „Pedagogika Społeczna Nova” 2024, t. 4, nr 8, s. 101.

³⁰ Tamże.

Parlamentu Europejskiego i Rady z 10 października 2019 roku, ustanowione zostały jednolite ramy w obszarze badania osób i gospodarstw domowych, umożliwiając dokonywanie analiz porównawczych w tym zakresie na poziomie międzynarodowym³¹. Z tego względu punktem wyjścia dla rozważań prezentowanych w dalszej części artykułu, będą najnowsze dane pochodzące ze statystyk publicznych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), wzbogacone danymi z poziomu Europejskiego Urzędu Statystycznego (Eurostat). Jego celem jest charakterystyka aktywności cyfrowej społeczeństwa polskiego³², poprzez próbę udzielania odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- 1) jak w świetle najnowszych danych kształtuje się dostęp do Internetu w Polsce?
- 2) jaki odsetek osób korzysta z niego regularnie i w jakim celu?
- 3) jak poziom ten zmieniał się na przestrzeni ostatnich kilku lat?
- 4) jaki odsetek osób korzysta z internetowych usług komunikacyjnych i jak zmieniał się on od wybuchu pandemii COVID-19 w 2020 roku?
- 5) jaki odsetek osób korzysta z Internetu w celu zamawiania/kupowania towarów lub usług do użytku prywatnego i jakie wartości osiągał ten wskaźnik na przestrzeni ostatnich kilku lat?
- 6) jaki odsetek osób korzysta z usług administracji publicznej w Polsce i jak zmienia się on na przestrzeni ostatniej dekady?
- 7) jak w świetle najnowszych danych przedstawia się poziom ogólnych umiejętności cyfrowych Polaków?

Ponadto zamiarem autorki jest również porównanie, jak pod względem kluczowych wskaźników, Polska prezentuje się na tle innych państw członkowskich Unii Europejskiej (UE). W tym celu, wykorzystując analizę literatury przedmiotu³³ i metodę *desk-research*³⁴, zweryfikowano i opracowano tematycznie istotne materiały naukowe, a także dane GUS i Eurostat, które następnie przetworzono pod kątem możliwości udzielenia odpowiedzi na postawione pytania badawcze.

Rezultaty badań

Obserwowany na przestrzeni ostatnich kilku lat dynamiczny rozwój Internetu przyczynił się do głębokiej transformacji sfer życia ludzi. Stał się on narzędziem co-

---

³¹ Podstawowe założenia metodologiczne ustalane są wspólnie przez państwa członkowskie UE, z uwzględnieniem potrzeb Komisji Europejskiej oraz rekomendacji OECD. Zgodnie z wymogami Komisji Europejskiej badanie obejmuje osoby w wieku 16–74 lata. Zob. szerzej: *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce w 2023 roku*, GUS, Warszawa–Szczecin 2023, s. 164, 167.

³² Mimo, iż na poziom aktywności cyfrowej wpływa szereg czynników, ze względu na objętość artykułu jego celem jest ogólna charakterystyka poziomu tej aktywności i wybranych przejawów, a nie analiza jej złożonych uwarunkowań.

³³ Zdaniem Marty Makowskiej *desk research* opiera się na korzystaniu z danych zastanych (wtórnych) i wykonywany jest już właściwie podczas przeglądu literatury. Zob. szerzej: M. Makowska, *Analiza danych zastanych. Przewodnik dla studentów*, Scholar, Warszawa 2013, s. 82.

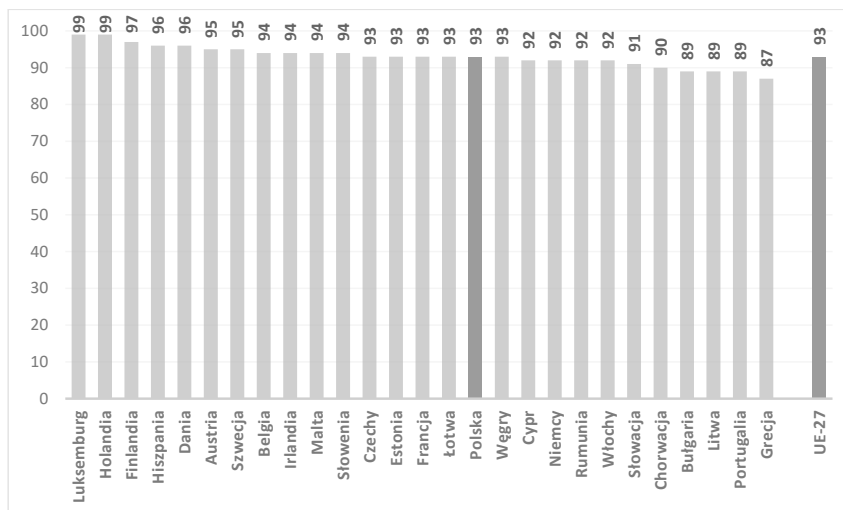
³⁴ Metoda *desk research*, zwana również analizą danych zastanych, zaliczana jest do niereaktywnych metod badawczych. Polega ona na kompilacji, analizie oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł (np.: artykułów i opracowań naukowych, raportów badawczych, czy statystyk), a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Zob. Z. Bednarowska, *Desk research – wykorzystanie potencjału danych zastanych w prowadzeniu badań marketingowych i badań społecznych*, „Marketing i Rynek” 2015, nr 7, s. 18-19.

dziennego użytku, a także czynnikiem przemian społecznych oraz gospodarczych³⁵. W rezultacie, dostęp do Internetu, umiejętność korzystania z narzędzi cyfrowych, a tym samym poziom aktywności cyfrowej społeczeństwa, stanowią obecnie przedmiot żywego zainteresowania przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych, w tym także w sposób oczywisty socjologów i ekonomistów.

Wyniki i analiza

Na tle zachodzących współcześnie przeobrażeń społecznych i cywilizacyjnych, w sposób szczególny uwydatnia się zjawisko systematycznego wzrostu obecności w cyfrowym świecie. Miarą zachodzących zmian w przypadku państw członkowskich Unii Europejskiej jest indeks gospodarki cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego. To złożony miernik, który składa się z kilku komponentów i zawiera wskaźniki odnoszące się m.in. do infrastruktury informatycznej oraz kapitału ludzkiego³⁶. Z tego względu wśród ujętych w analizie przedmiotowej cech, najczęściej wyróżnia się posiadanie dostępu do Internetu, częstotliwość i sposoby korzystania z niego, jak również powiązany z nimi poziom umiejętności cyfrowych. Według najnowszych danych Eurostatu (za 2023 rok) dotyczących państw Unii Europejskiej (UE-27), poziom dostępu do Internetu (tzw. prywatnego, gospodarstwa domowe) był stosunkowo wysoki, osiągając średnią dla 27 państw członkowskich na poziomie 93%, co równocześnie odzwierciedla także wyniki Polski (wykres 1).

Wykres 1. Gospodarstwa domowe z dostępem do Internetu w domu w krajach Unii Europejskiej w 2023 r. (%)

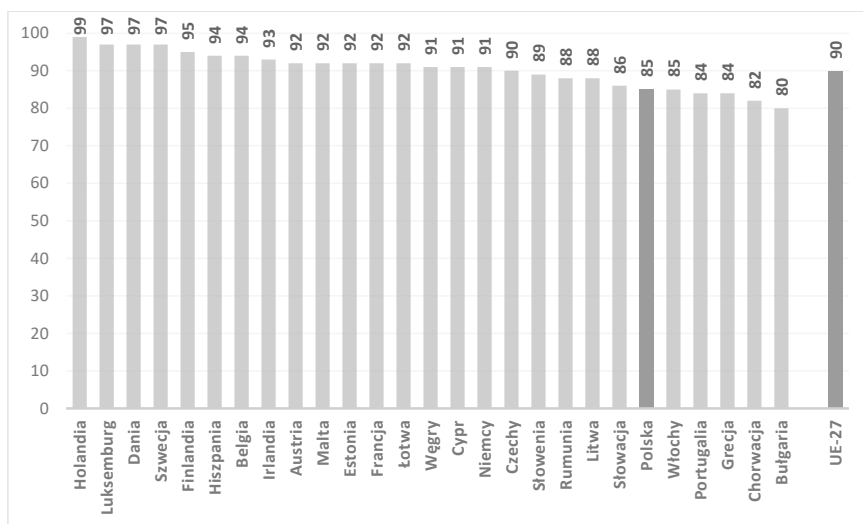
Źródło: opracowano na podstawie danych Eurostat i GUS za 2023 r.

³⁵ E. Leszczyńska, *Polacy w Sieci...*, s. 8.

³⁶ K. Olszewska, *Nierówność cyfrowa w gospodarce UE – zarys problematyki*, „Ekonomia – Wrocław Economic Review” 2020, nr 26/1, s. 40.

Analizując dane pozostałych krajów, należy zauważyć, że w zdecydowanej większości państw członkowskich poziom dostępu do Internetu przekracza wartość 90%, co świadczy o niemal powszechnej cyfryzacji w UE. Progu tego nie przekroczyły 4 kraje, w tym: Bułgaria, Litwa, Portugalia i Grecja, co wskazywać może na większe zróżnicowanie cyfrowe w regionie Europy Południowo-Wschodniej, a tym samym potrzebę dalszego wyrównywania dystansu wobec wyżej rozwiniętych cyfrowo państw UE. Polska plasuje się w grupie krajów o wynikach zbliżonych do średniej unijnej, gdzie dostęp do Internetu ma zdecydowana większość gospodarstw, ale nie osiągnięto w nich jeszcze pełnego nasycenia na poziomie 98–99%, jak ma to miejsce w przypadku Luksemburga czy Holandii. Należy jednak zauważyć, że wysoki poziom dostępu do Internetu stanowi niezbędny warunek dla dalszego rozwoju cyfryzacji, ale o nim nie przesądza. Kluczowy w tym procesie jest wskaźnik uwzględniający odsetek osób regularnie z niego korzystających (wykres 2).

Wykres 2. Osoby regularnie korzystające z Internetu w sprawach prywatnych w krajach Unii Europejskiej w 2023 r. (%)

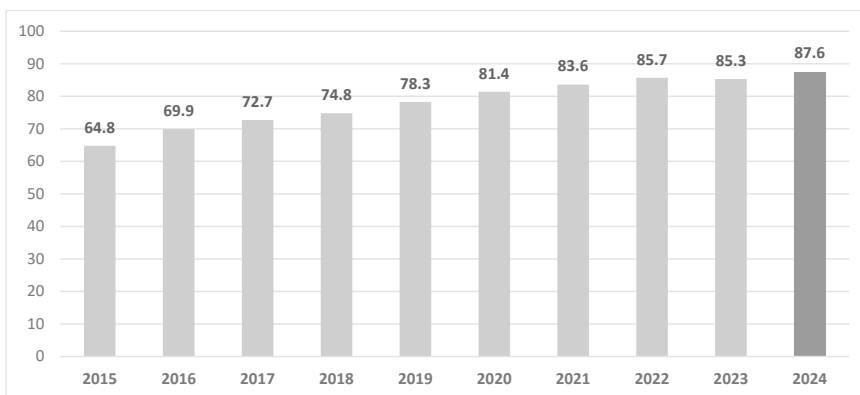
Źródło: opracowano na podstawie danych Eurostat i GUS za 2023 r.

W oparciu o dane zaprezentowane na wykresie można stwierdzić, że w 2023 roku w większości państw UE odsetek osób regularnie korzystających z Internetu był ogólnie wysoki. Potwierdza to słuszność tezy, że codzienne używanie sieci stało się obecnie życiowym standardem. Średnia dla 27 krajów osiągnęła w tym przypadku wartość 90%, dowodząc, że regularne korzystanie z Internetu jest już normą praktycznie w całej Unii. Aczkolwiek warto zauważyć, że widoczne są różnice między regionami Europy: najwyższe wskaźniki osiągają kraje północno-zachodnie, a niższe – południowe i wschodnie. Liderami cyfrowej transformacji są zatem: Holandia, Luk-

semburg, Dania, Szwecja i Finlandia, gdzie niemal wszyscy obywatele regularnie korzystają z Internetu. Krajami o najniższych wskaźnikach są natomiast Bułgaria i Chorwacja, gdzie odsetek regularnych użytkowników Internetu jest wyraźnie niższy od średniej UE-27, co tym samym pokazuje utrzymujący się wciąż problem cyfrowego podziału Europy. Polska z wynikiem na poziomie 85% znacząco nie odbiega od średniej unijnej. Świadczy to o tym, że zdecydowana większość polskiego społeczeństwa używa Internetu regularnie, ale nadal występują widoczne różnice w porównaniu z krajami wysoko rozwiniętymi cyfrowo.

Istotne z perspektywy postawionych pytań badawczych jest również prześledzenie jak zmieniał się odsetek Polaków regularnie korzystających z Internetu w sprawach prywatnych na przestrzeni ostatniej dekady (wykres 3).

Wykres 3. Osoby regularnie korzystające z Internetu w sprawach prywatnych w Polsce w latach 2015-2024 (%)

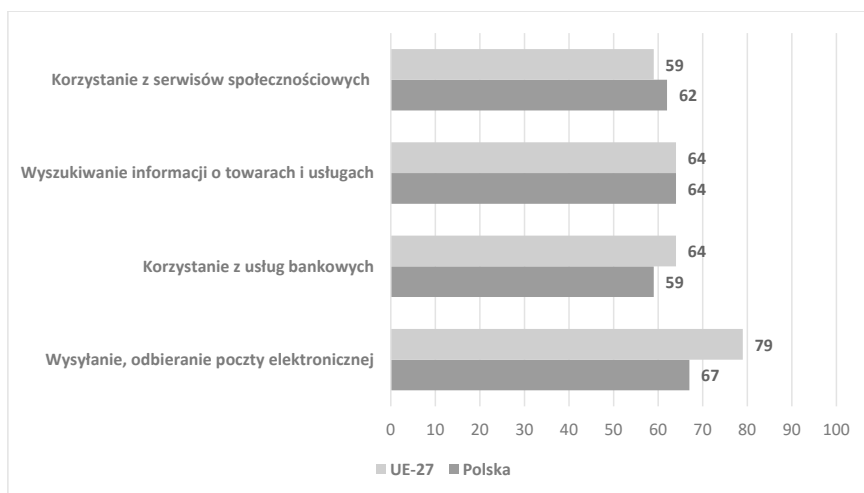
Źródło: opracowano na podstawie danych GUS (2015-2024).

Dokonując analizy powyższych danych należy stwierdzić, że na przestrzeni wskazanego okresu miał miejsce systematyczny przyrost odsetka osób regularnie korzystających z Internetu. Istotną rolę w tym procesie odegrała niewątpliwie pandemia COVID-19, która jak już wcześniej wspomniano, wymusiła przyspieszenie procesu transformacji cyfrowej między innymi poprzez zdalną pracę i edukację, przekształcając Internet w narzędzie codziennego użytku. Po uwzględnieniu skrajnych lat badanego przedziału okazało się, że wzrost wyniósł prawie 23 p.p. i w 2024 r. już niemal 90% członków polskiego społeczeństwa (w wieku 16-74 lata) systematycznie korzystało z zasobów sieci. Na podstawie tych danych można zatem sformułować wniosek, że w ostatnich latach regularne korzystanie z Internetu stało się w Polsce normą i w związku z tym można wręcz mówić o cyfrowym nasyceniu – niemal każdy użytkownik sieci korzysta z niej regularnie. Nie sposób jednak zapomnieć o występującym w naszym kraju problemie wykluczenia cyfrowego, które jak się okazuje w świetle prowadzonych badań, w większości przypadków nie wynika obecnie z ograniczeń tech-

nologicznych (tzw. wykluczenie twarde), lecz spowodowane jest brakiem motywacji i odpowiednich umiejętności (tzw. wykluczenie miękkie)³⁷.

W perspektywie podjętych rozważań kluczowe wydaje się także zweryfikowanie jaki rodzaj aktywności internetowej jest w świetle statystyk publicznych dominujący. Dane przedmiotowe w tym zakresie prezentuje wykres 4.

Wykres 4. Osoby korzystające z Internetu w sprawach prywatnych w ciągu ostatnich 3 miesięcy w Polsce i Unii Europejskiej według wybranych celów w 2023 r. (%)

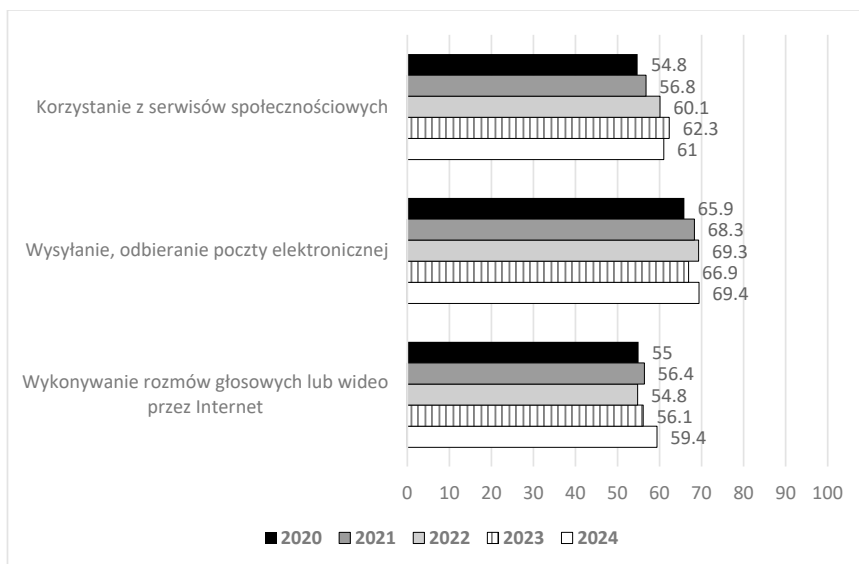
Źródło: opracowano na podstawie danych Eurostat i GUS za 2023 r.

Poddając analizie najnowsze dane w tym zakresie okazuje się, że w 2023 r. prawie 80% obywateli UE korzystało z Internetu do wysyłania lub odbierania poczty elektronicznej. W Polsce odsetek ten jest widocznie mniejszy i wyniósł niespełna 70%. Drugim pod względem popularności celem było *ex aequo* wyszukiwanie informacji o towarach i usługach (UE–64%; Polska–64%) oraz korzystanie z bankowości elektronicznej (UE–64%; Polska–59%). Najmniejszy odsetek w przedmiotowym zakresie stanowili obywatele, którzy za pomocą Internetu korzystali z portali społecznościowych – dla krajów UE wskaźnik ten wyniósł 62%, natomiast dla Polski 59%. Można zatem stwierdzić, że generalnie pod względem celów korzystania z Internetu Polska znacząco nie odbiega od średniej unijnej. Widoczne różnice pojawiają się w sferze bankowości i komunikowania, gdzie faktycznie Polska wypada nieco gorzej w porównaniu z państwami UE. Interesujące pod względem poznawczym wydaje się zatem sprawdzenie z jakiego rodzaju usług komunikacyjnych Polacy korzystają najczęściej i jak wskaźniki te kształtowały się po wybuchu pandemii w 2020 roku. Wykres poniżej ilustruje jak

³⁷ D. Batorski, *Wykluczenie cyfrowe w Polsce*, „Studia BAS. Społeczeństwo informacyjne” 2009, nr 3(19), s. 238.

zmieniała się w ostatnich latach popularność różnych form komunikacji online w Polsce.

Wykres 5. Osoby korzystające z internetowych usług komunikacyjnych w ciągu ostatnich 3 miesięcy w Polsce w latach 2020-2024 (%)

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS (2020-2024).

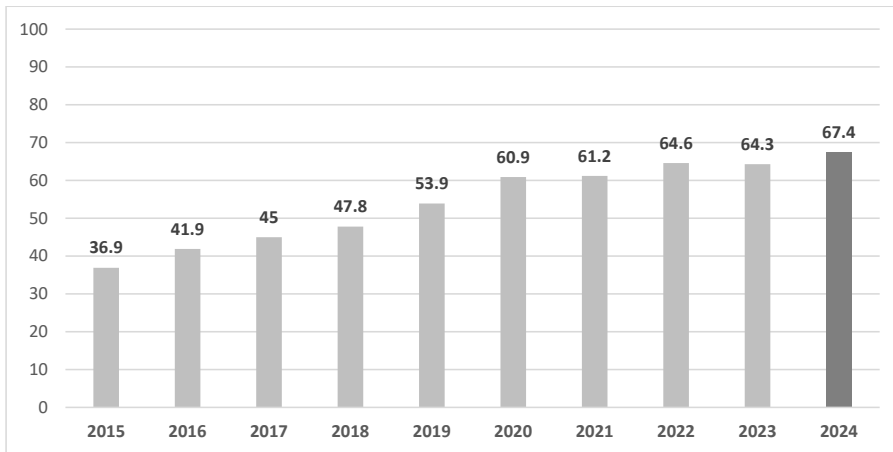
Analiza materiału empirycznego wykazała, że w badanym przedziale czasowym największym zainteresowaniem ze strony użytkowników cieszyła się usługa wysyłania i odbierania wiadomości. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat odsetek osób korzystających z poczty elektronicznej wzrósł o ponad 3 p.p. (z 65,9% w 2020 r. do 69,4% w 2024 r.). Na drugiej pozycji uplasowała się kategoria „korzystanie z serwisów społecznościowych”. W tym przypadku wzrost zainteresowania tą usługą wyniósł w badanym okresie ponad 6 p.p. (z 54,8% w 2020 r. do 61% w 2024 r.). Stosunkowo wysoki wzrost popularności odnotowała także opcja internetowych komunikatorów, służących do prowadzenia rozmów głosowych lub/i wideo. Po zestawieniu ze sobą wartości końcowej i początkowej wskaźnika okazało się, że przyrost wyniósł w tym przypadku ponad 4 p.p. (z 55% w 2020 r. do 59,4% w 2024 r.). Należy zauważyć, że widoczny wzrost w zakresie korzystania z tej formy komunikacji ma miejsce po 2020 r., kiedy ze względów pandemicznych komunikacja online stała się dominującą formą utrzymywania kontaktów, zarówno tych o charakterze prywatnym, jak i zawodowym.

Zaprezentowane powyżej wyniki wskazują na ogólnie wysokie zainteresowanie społeczeństwa polskiego internetowymi usługami komunikacyjnymi. Mimo, iż poszczególne formy komunikacji online różnią się odsetkiem osób z nich korzystających, a także dynamiką rozwoju w badanym okresie, można z pełnym przekonaniem

stwierdzić, że w Polsce powszechne użytkowanie internetowych usług komunikacyjnych stało się już standardem.

Kolejną kwestią podjętą w pytaniach badawczych był poziom zainteresowania społeczeństwa polskiego zakupami online. Dane statystyczne w tym zakresie prezentuje poniżej (wykres 6).

Wykres 6. Osoby zamawiające lub kupujące przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy w Polsce w latach 2015-2024 (%)

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS (2015-2024).

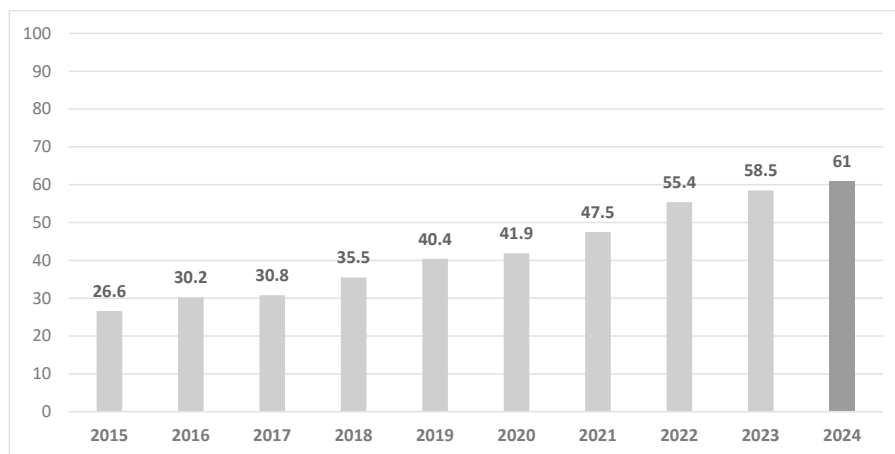
Odnosząc się do powyższych danych okazało się, że na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat odsetek osób dokonujących zakupów drogą online znacząco wzrósł i w 2024 r. osiągnął wartość na poziomie blisko 70%. Po uwzględnieniu skrajnych lat badanego przedziału należy stwierdzić, że wzrost ten był stopniowy, systematyczny i wyniósł ponad 30 p.p. (z 36,9% w 2015 do 67,4% w 2024 r.). Momentem przełomowym w tym procesie, co wyraźnie ilustrują dane przedstawione na wykresie, była niewątpliwie pandemia COVID-19. Przyspieszyła ona gwałtownie rozwój usług e-commerce w Polsce i doprowadziła do zmiany modelu konsumpcji – zakupy internetowe zyskały rzeszę nowych zwolenników i coraz częściej stanowiły alternatywę dla zakupów tradycyjnych. Obecnie zamawianie towarów i usług drogą online stało się powszechną i trwałą praktyką konsumencką, a według ekspertów do 2030 r. nasz rynek e-handlu ma rosnąć średniorocznie niemal o 5 p.p., co powinno dać nam 4. miejsce w UE³⁸.

Kluczowym narzędziem w procesie budowania społeczeństwa informacyjnego, zarówno na poziomie UE jak i poszczególnych krajów członkowskich, są obecnie e-

³⁸ P. Mazurkiewicz, *W zakupach internetowych Polska już dawno jest w G20. Raport ekonomiczny, „Rzeczpospolita”, 17.09.2025*, <https://pro.rp.pl/raporty-ekonomiczne/art43019481-w-zakupach-internetowych-polska-juz-dawno-jest-w-g20> [26.09.2025].

-usługi, a więc także e-administracja, która odgrywa ważną rolę w procesie rozwoju nowoczesnego państwa. W związku z tym istotne wydaje się sprawdzenie czy obywatele naszego kraju chętnie z niej korzystają i jak poziom zainteresowania e-usługami administracji kształtował się na przestrzeni ostatniej dekady (wykres 7).

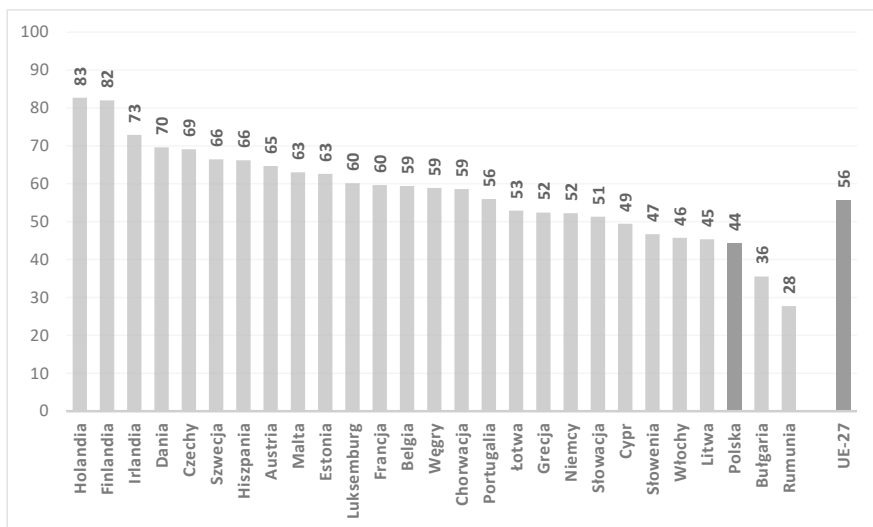
Wykres 7. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy w Polsce w latach 2015-2024 (%)

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS (2015-2024).

Analizując wartości przedstawione na wykresie, należy zauważyć, że począwszy od 2015 r. widoczny jest systematyczny wzrost odsetka osób w wieku 16-74 lata korzystających z usług e-administracji. Uwzględniając skrajne lata badanego przedziału czasowego, okazuje się, że odsetek ten zwiększył się o prawie 35 p.p., wzrósł bowiem z niespełna 27% w 2015 r. do ponad 60% w 2024 r. Należy zauważyć, że najbardziej dynamiczny wzrost miał miejsce pomiędzy 2021 a 2022 rokiem, co niewątpliwie związane jest z pandemią COVID-19, która wręcz wymusiła na obywatelach większe zainteresowanie cyfrowymi usługami publicznymi. Tempo wzrostu analizowanego wskaźnika świadczy ewidentnie o tym, że z każdym kolejnym rokiem społeczeństwo polskie coraz chętniej korzysta z usług e-administracji. Obecnie cyfrowa administracja jest powszechnie używana w Polsce, aczkolwiek wyzwaniem pozostaje problem wykluczenia cyfrowego i związanych z nim kompetencji cyfrowych obywateli. Z tego względu ostatnie z postawionych pytań badawczych dotyczyło poziomu ogólnych umiejętności cyfrowych społeczeństwa polskiego, analizowanych również w odniesieniu do innych krajów członkowskich UE. Najnowsze dane w tym zakresie zaprezentowano na wykresie 8.

Wykres 8. Poziom ogólnych umiejętności cyfrowych w krajach Unii Europejskiej w 2023 r. (%)

Źródło: opracowano na podstawie danych Eurostat i GUS za 2023 r.

W prezentowanej klasyfikacji Polska znalazła się na 25. pozycji, czyli na 3. miejscu od końca. Warto tutaj wspomnieć, że wskaźnik umiejętności cyfrowych jest jednym z kluczowych w programie *Cyfrowa dekada Europy*, który określa ambicje Europy w obszarze technologii cyfrowych³⁹. Zgodnie z nim do końca 2030 roku minimum 80% obywateli powinno posiadać podstawowe umiejętności cyfrowe⁴⁰. W tym kontekście należy zauważyć, że Polska z wynikiem 44% w 2023 roku wypada zdecydowanie słabo. Gorzej od nas radzą sobie tylko dwa kraje członkowskie UE – Bułgaria i Rumunia. Wynik ten stanowi potwierdzenie zawartego we wcześniejszej części artykułu wniosku, mówiącego o tym, że obecnie wykluczenie cyfrowe w Polsce spowodowane jest przede wszystkim brakiem odpowiednich umiejętności i motywacji, a nie brakiem dostępu do infrastruktury.

Podsumowując powyższe rozważania należy zauważyć, że poziom aktywności cyfrowej społeczeństwa polskiego jest ogólnie wysoki i ma tendencję wzrostową, o czym świadczy chociażby rosnący systematycznie odsetek osób regularnie korzystających z Internetu w sprawach prywatnych. Aczkolwiek w kontekście porównania wyników Polski z wynikami państw UE należy stwierdzić, iż nadal istnieją poważne wyzwania w tym obszarze, zwłaszcza w zakresie umiejętności cyfrowych społeczeństwa polskiego.

³⁹ K. Kotliński, *Kompetencje cyfrowe młodych ludzi w krajach Unii Europejskiej a aktywność na rynku pracy*, „Rynek Pracy” 2022, t. 183, nr 4, s. 50.

⁴⁰ Komunikat Komisji Europejskiej *Cyfrowy Kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie*, Bruksela, 09.03.2021 r., COM(2021) 118 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0118> [10.09.2025].

Wnioski

Z przeprowadzonych rozważań, stanowiących podstawę do udzielenia odpowiedzi na postawione we wstępie pytania badawcze, wynika, że aktywność cyfrowa społeczeństwa polskiego jest znacznie zróżnicowana. W oparciu o wskaźnik odsetka gospodarstw domowych z dostępem do Internetu dowiedziono, że jego poziom w społeczeństwie polskim jest ogólnie wysoki i zasadniczo nie różni się od analogicznych danych odnoszących się do pozostałych państw członkowskich Wspólnoty – średnia dla UE-27 wyniosła w 2023 r. 93%, odzwierciedlając równocześnie wynik Polski w tym zakresie (93%). Najwyższą wartość wskaźnika (99%) osiągnęły *ex aequo* dwa kraje – Luksemburg i Holandia, najniższą natomiast – Grecja (87%).

W toku analiz wykazano, że pod względem poziomu regularności korzystania z Internetu, wyniki dla UE i Polski nieznacznie się różnią (średnia dla UE-27 wynosiła 90%, a wskaźnik dla Polski wyniósł 85%). W tym przypadku najwyższą wartość (99%) odnotowała Holandia, natomiast najniższą – Bułgaria (80%). Polska ze swoim wynikiem znalazła się w przedziale średnich wartości dla krajów UE, co świadczy o tym, że zdecydowana większość polskiego społeczeństwa korzysta już z Internetu systematycznie, ale nadal występują widoczne różnice w porównaniu z krajami wysoko rozwiniętymi cyfrowo jak: Holandia, Luksemburg, Dania czy Szwecja, gdzie niemal wszyscy obywatele regularnie korzystają z sieci. Warto podkreślić, iż w Polsce na przestrzeni ostatniej dekady odsetek osób regularnie korzystających z Internetu w sprawach prywatnych wzrósł o prawie 23 p.p. i w 2024 r. osiągnął wartość 87,6%, co pozwala wręcz mówić o cyfrowym nasyceniu – prawie każdy użytkownik sieci korzysta z niej systematycznie. Uwzględniając cele korzystania z Internetu okazało się, że dominującym rodzajem aktywności cyfrowej jest obsługa poczty elektronicznej – w UE wskaźnik ten osiągnął w 2023 r. wartość 79%, a w Polsce 67%. Na drugim miejscu uplasowało się wyszukiwanie informacji o towarach i usługach (UE–64%; Polska–64%) oraz korzystanie z bankowości elektronicznej (UE–64%; Polska–59%). Najmniej popularną formą korzystania z sieci okazały się portale społecznościowe – dla krajów UE odsetek osób korzystających z nich wyniósł 62%, natomiast dla Polski 59%. Oznacza to, że generalnie Polska znacząco nie odbiega od pozostałych krajów Wspólnoty pod wyżej wymienionymi kryteriami. Widoczne różnice można jednak zauważyć w sferze bankowości i komunikowania, gdzie faktycznie Polska wypada nieco słabiej na tle państw UE-27.

Analiza danych dotyczących popularności różnych form komunikacji online w Polsce wykazała wyraźne zróżnicowanie w tym zakresie na przestrzeni ostatnich pięciu lat. Okazało się, że najczęściej użytkownicy korzystali z poczty elektronicznej – w badanym okresie wskaźnik ten wzrósł o ponad 3 p.p. (z 65,9% w 2020 r. do 69,4% w 2024 r.). Drugie miejsce zajęły serwisy społecznościowe, uzyskując wzrost zainteresowania na poziomie ponad 6 p.p. (z 54,8% w 2020 r. do 61% w 2024 r.). Najmniej popularną formą komunikacji online okazały się komunikatory przeznaczone do prowadzenia rozmów, w przypadku których wzrost odsetka wyniósł ponad 4 p.p. (z 55% w 2020 r. do 59,4% w 2024 r.). Warto podkreślić, iż wyraźnie widoczny wzrost w zakresie korzystania z tej formy komunikacji miał miejsce po 2020 r., czyli po wybuchu pandemii COVID-19.

Biorąc pod uwagę odsetek osób dokonujących drogą elektroniczną zakupu towarów i usług do użytku prywatnego okazało się, że na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wskaźnik ten stopniowo i systematycznie rósł, by w ostatnim badanym roku osiągnąć wartość na poziomie blisko 70%. Oznacza to wzrost w badanym okresie aż o ponad 30 p.p. (z 36,9% w 2015 do 67,4% w 2024 r.). Podobnie jak w przypadku usług komunikacyjnych, kluczowe znaczenie w tym procesie odegrała pandemia COVID-19. Doprowadziła ona do gwałtownego wzrostu zainteresowania użytkowników usługami e-commerce i trwałej zmiany modelu konsumpcji, w którym zakupy online stały się powszechną i trwałą praktyką, zastępując stopniowo zakupy tradycyjne.

Dokonując analizy danych z zakresu administracji cyfrowej, stanowiącej obecnie kluczowy czynnik rozwoju społeczeństwa informacyjnego, możemy stwierdzić, iż na przestrzeni ostatnich pięciu lat miał miejsce systematyczny wzrost odsetka osób w wieku 16–74 lata korzystających z jej usług. W okresie tym wskaźnik ten wzrósł o blisko 35 p.p., z poziomu 26,6% w 2015 r. do wartości 61% w roku 2024. Istotne znaczenie także w tym przypadku miała pandemia, która wymusiła na obywatelach zainteresowanie e-usługami publicznymi, przyspieszając tym samym proces transformacji cyfrowej w Polsce. Obecnie e-administracja jest szeroko wykorzystywana w naszym społeczeństwie, ale wciąż istotnym problemem społecznym pozostaje kwestia wykluczenia cyfrowego obywateli i ich umiejętności cyfrowych. W wyniku przeprowadzonych analiz okazało się bowiem, że zaledwie 44% członków społeczeństwa polskiego posiada ogólne kompetencje cyfrowe, co plasuje nas dopiero na 25. pozycji wśród 27 państw członkowskich UE. W czerwcu 2025 r. Komisja Europejska opublikowała kolejną edycję raportu *Digital Decade Country Report*, który stanowi kluczowe narzędzie w monitorowaniu postępów krajów Unii Europejskiej w zakresie realizacji celów transformacji cyfrowej Europy do roku 2030. W świetle tego raportu Polska, mimo wielu osiągnięć, wciąż stoi przed poważnymi wyzwaniami, zwłaszcza w dziedzinie kompetencji cyfrowych. Pomimo rozwoju infrastruktury, głównym problemem naszego państwa pozostaje wciąż zbyt niski poziom umiejętności cyfrowych obywateli, a w szczególności osób: w starszym wieku, mieszkających na wsi i posiadających niski poziom wykształcenia⁴¹.

Zakończenie

Obserwowany na przestrzeni ostatnich kilku lat gwałtowny rozwój technologii cyfrowych, a w konsekwencji również powszechne ich wykorzystanie, spowodowały przeobrażenia praktycznie we wszystkich dziedzinach naszego życia. Eksplozja Internetu, mówiąc kolokwialnie, zmieniła wszystko: „relacje między ludźmi, sposób uprawiania polityki, działanie firm i mechanizmy osiągnięcia sukcesu”⁴². W erze cyfrowej

⁴¹ Komunikat Komisji Europejskiej *Cyfrowa Dekada 2025. Raport krajowy – Polska*, Bruksela, 16.06.2025, SWD(2025) 294 final. Part 21/27, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/factpages/poland-2025-digital-decade-country-report> [29.09.2025]

⁴² W. Krztoń, *XXI wiek – wiekiem społeczeństwa informacyjnego*, „Modern Management Review” 2015, t. 22, nr 3, s. 111.

kluczowym wymiarem życia gospodarczego, społecznego i politycznego stała się aktywność online. Z tego względu dyskusja nad rozwojem ICT oraz przyszłością Internetu, tocząca się zwłaszcza na gruncie nauk społecznych, zyskała nowy wymiar⁴³. Możliwość zaspokajania potrzeb społecznych w Internecie sprawiła, że można go ujmować jak społeczeństwo⁴⁴, którego naturalnym środowiskiem jest w coraz większym stopniu przestrzeń informacyjna⁴⁵. Skutkuje to dynamicznym wzrostem aktywności cyfrowej, zwłaszcza w obszarach takich jak komunikacja, administracja czy handel.

Pomimo stale rosnącej dostępności do nowoczesnych technologii i usług, obserwujemy znaczne różnice w poziomie korzystania z nich, warunkowane głównie czynnikami demograficznymi jak: wiek, poziom wykształcenia czy miejsce zamieszkania. Skutkuje to tym, że osoby, które nie korzystają z Internetu, są w coraz większym stopniu wykluczone społecznie. Co istotne, przyczyną niekorzystania nie jest obecnie dostępność, lecz brak motywacji i umiejętności korzystania z rozwiązań cyfrowych. W rezultacie problem wykluczenia cyfrowego w większym stopniu dotyka osób starszych, słabo wykształconych i zamieszkujących obszary wiejskie, powodując powstawanie nierówności na przykład w dostępie do usług publicznych czy zdrowotnych. W świetle prowadzonych w tym obszarze badań, w przyszłości coraz mniejszym problemem będzie dostępność, a coraz większym stanie się brak odpowiednich umiejętności. Z tego względu konieczne wydaje się jak najszybsze podjęcie systematycznych i zakrojonych na szeroką skalę działań, mających na celu podnoszenie umiejętności cyfrowych członków naszego społeczeństwa, tak by zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej do końca 2030 r. 80% z nich posiadało je na poziomie co najmniej podstawowym.

BIBLIOGRAFIA-REFERENCES

Printed Sources:

Komunikat Komisji Europejskiej *Cyfrowy Kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie*, Bruksela, 09.03.2021, COM(2021) 118 final.

Komunikat Komisji Europejskiej *Cyfrowa Dekada 2025. Raport krajowy – Polska*, Bruksela, 16.06.2021 r., SWD(2025) 294 final. Part 21/27.

Studies:

Arak P., Ivanov A., Peleah M., Płoszaj A., Rakocy K., Rok J., Wyszowski K., *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012.

Bartol A., Herbst J., Pierścińska A., *Wykluczenie społeczno-cyfrowe w Polsce. Stan zjawiska, trendy, rekomendacje*, Fundacja Stocznia 2021.

Batorski D., *Wykluczenie cyfrowe w Polsce*, „Studia BAS. Społeczeństwo informacyjne” 2009, nr 3(19).

⁴³ E. Leszczyńska, *Polacy w Sieci...*, s. 8.

⁴⁴ Tamże, s. 7.

⁴⁵ M. Kacprzak, *Państwo wobec wyzwań społeczeństwa informacyjnego*, „Fides, Ratio et Patria. Studia Toruńskie” 2016, nr 4, s. 228.

- Bednarowska Z., *Desk research – wykorzystanie potencjału danych zastanych w prowadzeniu badań marketingowych i badań społecznych*, „Marketing i Rynek” 2015, nr 7.
- Czaczkowska E. K., *Seniorzy jako użytkownicy nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych*, 2023.
- Czarnecka M., Kelm H., Koczur W., *Wykluczenie cyfrowe seniorów w zakresie korzystania z usług społecznych w Polsce w dobie demograficznego starzenia się ludności*, „Optimum. Economic Studies” 2023, nr 1 (111).
- Czetwertyński S., Mroczek-Czetwertyńska A., *Wykluczenie cyfrowe w społeczeństwie informacyjnym*, „Nauki Społeczne” 2012, nr 1(5).
- Drabowicz T., *Nierówności cyfrowe a starość. Przypadek Polski na tle innych krajów Unii Europejskiej*, [w:] *Starość i starzenie się jako doświadczenie jednostek i zbiorowości ludzkich*, red. J. T. Kowaleski, P. Szukalski, Zakład Demografii Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006.
- Folwarski M., *Innowacje cyfrowe w bankowości a włączenie cyfrowe i finansowe społeczeństwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2021.
- Frąckiewicz E., Bąk I., *Umiejętności cyfrowe osób starszych w Polsce na tle krajów UE – analiza porównawcza*, „Gerontologia Polska” 2023, nr 32.
- Golka M., *Czym jest społeczeństwo informacyjne?*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2005, nr 4.
- Grzega U., *Dostępność i wykorzystanie internetu w czasie pandemii w Polsce i UE*, [w:] *Zdrowie i style życia: ekonomiczne, społeczne i zdrowotne skutki pandemii*, red. W. Nowak, K. Szalonka, Wrocław 2021.
- Gutowski P., *Podstawowe cechy, funkcje i determinanty kreujące społeczeństwo informacyjne w nowożytnej gospodarce*, „Ekonomiczne Problemy Usług” 2009, nr 46.
- Jak korzystamy z Internetu? 2017*, Warszawa, Szczecin 2018.
- Jak korzystamy z Internetu? 2018*, GUS, Warszawa-Szczecin 2019.
- Jak korzystamy z Internetu? 2019*, GUS, Warszawa-Szczecin 2020.
- Jak korzystamy z Internetu? 2020*, GUS, Warszawa-Szczecin 2021.
- Jak korzystamy z Internetu? 2021*, GUS, Warszawa-Szczecin 2022.
- Jak korzystamy z Internetu? 2022*, GUS, Warszawa-Szczecin 2023.
- Jak korzystamy z Internetu? 2023*, GUS, Warszawa-Szczecin 2024.
- Jak korzystamy z Internetu? 2024*, GUS, Warszawa-Szczecin 2025.
- Kacprzak M., *Państwo wobec wyzwań społeczeństwa informacyjnego*, „Fides, Ratio et Patria. Studia Toruńskie” 2016, nr 4.
- Kamiński J., *Cyfryzacja usług jako efekt pandemii COVID-19*, Wydawnictwo Akademii Białskiej (WU), Biała Podlaska 2023.
- Kęsy M., *Społeczeństwo informacyjne w rozwoju cywilizacyjnym ludzkości*, „Dydaktyka Informatyki” 2011, nr 6.
- Komorowska B., *Aktywność internetowa dzieci i młodzieży – wskazania dla praktyki pedagogicznej*, „Edukacja-Technika-Informatyka” 2015, nr 4.
- Korzystanie z Internetu. Komunikat z badań*, nr 60/2025, CBOS, Warszawa 2025.
- Korzystanie z Internetu. Komunikat z badań*, nr 62/2018, CBOS, Warszawa 2018.
- Korzystanie z Internetu. Komunikat z badań*, nr 70/2024, CBOS, Warszawa 2024.
- Korzystanie z Internetu. Komunikat z badań*, nr 72/2023, CBOS, Warszawa 2023.
- Korzystanie z Internetu. Komunikat z badań*, nr 77/2022, CBOS, Warszawa 2022.
- Korzystanie z Internetu. Komunikat z badań*, nr 83/2021, CBOS, Warszawa 2021.
- Korzystanie z Internetu. Komunikat z badań*, nr 85/2020, CBOS, Warszawa 2020.
- Korzystanie z Internetu. Komunikat z badań*, nr 95/2019, CBOS, Warszawa 2019.

- Kotliński K., *Kompetencje cyfrowe młodych ludzi w krajach Unii Europejskiej a aktywność na rynku pracy*, „Rynek Pracy” 2022, t. 183, nr 4.
- Kowalska M., *Rozwój społeczeństwa informacyjnego na przestrzeni dziejów*, „Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego” 2016, r. 10, część 3.
- Krztoń W., *XXI wiek – wiekiem społeczeństwa informacyjnego*, „Modern Management Review” 2015, t. 22, nr 3.
- Leszczyńska E., *Polacy w Sieci. Analiza przemian użytkowania Internetu*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2019.
- Makowska M., *Analiza danych zastanych. Przewodnik dla studentów*, Scholar, Warszawa 2013.
- Mazurkiewicz P., *W zakupach internetowych Polska już dawno jest w G20. Raport ekonomiczny*, „Rzeczpospolita”, 17.09.2025, <https://pro.rp.pl/raporty-ekonomiczne/art43019481-w-zakupach-internetowych-polska-juz-dawno-jest-w-g20> [26.09.2025].
- Nowak J., *Aktywność obywateli online. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011.
- Olszewska K., *Nierówność cyfrowa w gospodarce UE – zarys problematyki*, „Ekonomia – Wrocław Economic Review” 2020, nr 26/1.
- Pazderska A., *Internetowa aktywność młodych dorosłych – raport z badań empirycznych*, „Świat Idei i Polityki” 2021, t. 20, nr 1.
- Porębski L., *Elektroniczne oblicze polityki. Demokracja, państwo, instytucje polityczne w okresie rewolucji informacyjnej*, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne AGH, Kraków 2004.
- Rozkrut D., *Zjawiska i procesy kształtujące rozwój społeczeństwa informacyjnego i gospodarki cyfrowej w Polsce*, [w:] *E-obywatel. E-sprawiedliwość. E-usługi*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2017.
- Sikorska J., *Aktywność cyfrowa seniorów i jej znaczenie dla partycypacji osób starszych w życiu online na platformach społecznościowych*, „Pedagogika Społeczna Nova” 2024, t. 4, nr 8.
- Skrabacz A., Lewińska-Krzak M., *Wpływ rewolucji cyfrowej na rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz społeczną wartość informacji*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2022, t. 50, nr 1.
- Solecki R., *Aktywność młodzieży w cyberprzestrzeni. Profilaktyka patologicznego użytkowania internetu*, Oficyna Wydawnicza Von Velke, Warszawa-Milanówek 2017.
- Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 roku*, GUS, Warszawa–Szczecin 2020.
- Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2021 roku*, GUS, Warszawa–Szczecin 2021.
- Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2022 roku*, GUS, Warszawa–Szczecin 2022.
- Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2023 roku*, GUS, Warszawa–Szczecin 2023.
- Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2024 roku*, GUS, Warszawa–Szczecin 2024.
- Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2014–2018*, GUS, Warszawa–Szczecin 2018.
- Szewczyk-Jarocka M., *Wykluczenie cyfrowe jako nawiązanie do koncepcji wykluczenia społecznego*, [w:] *Gospodarka cyfrowa w Polsce. Stan obecny, perspektywy rozwoju i zagrożenia*, red. nauk. P. Kaczmarczyk, Płock 2022.
- Szymanek V., *Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2023*, Ministerstwo Cyfryzacji, Warszawa 2023.
- Tarkowski A., Mierzecka, A., Jasiewicz, J., Filiciak, M., Kisilowska, M., Klimczuk, A., Bojanowska E., *Polska równych szans. Taksonomia funkcjonalnych kompetencji cyfrowych oraz metodologia pomiaru poziomu funkcjonalnych kompetencji cyfrowych osób z pokolenia 50+*, Stowarzyszenie „Miasta w Internecie” 2015.
- Wasylewicz M., *Aktywność internetowa a poczucie alienacji młodzieży ery mediów*, „Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej” 2018, nr 23.
- Wójciak A., *Aktywność w Sieci i uzależnienie od internetu u osób w okresie późniejszej dorosłości – przegląd badań*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Psychologica” 2020, t. 13.

